

Pan
Bartosz Domaszewicz
Radny Rady Miejskiej w Łodzi

Pan
Rafał Markwant
Radny Rady Miejskiej w Łodzi

Odpowiadając na interpelację Pana Radnego, zgłoszoną Podczas obrad X sesji Rady Miejskiej w Łodzi w dniu 18 marca 2011 r. uprzejmie wyjaśniam, że Wydział Sportu zwrócił się do Biura Prawnego UMŁ z prośbą o opinię prawną dotyczącą możliwości potrącania z umów zawieranych przez Miasto zaległości w opłatach na rzecz Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Łodzi. Z uzyskanej opinii (w załączeniu) wynika, że dla możliwości dokonania potrącenia konieczne jest spełnienie wymagania tożsamości stron, które wyraża się w zakazie obejmowania potrąceniem wierzytelności, która służy komu innemu niż potrącający, ani takiej, która służy potrącającemu wobec osoby innej niż jego wierzyciel. Podobnie osoba trzecia nie może potrącić własnej wierzytelności z wierzytelnością służącą wierzycielowi przeciwko dłużnikowi. W orzecznictwie od dawna utrwalili się poglądy, że potrącenie wierzytelności jest możliwe tylko wówczas, gdy obie wierzytelności są związane z działalnością tej samej jednostki organizacyjnej, a więc gdy spełnione jest wymagania „tożsamości kasy” (wyrok SN z 7 maja 1952 r., C 798/52, OSN 1953, nr 2 poz. 53; wyrok SN z 18 marca 1958 r., I CR 350/57, OSP 1959, nr 6, poz. 158; wyrok SN z 30 kwietnia 1959 r., 3CR 920/58, RPEiS 1960, z. 2, s.399; wyrok SN z 12 października 2000 r., IV CKN 144/00, OSN 2001, nr 4, poz. 60). Na uwagę zasługuje również stanowisko SN wyrażone w wyroku z 23 października 2003 r. (V CK 387/02, OSNC 2004, nr 12, poz. 196), stanowiące iż dłużnik nie może przedstawić do potrącenia Skarbowi Państwa, reprezentowanemu przez Ministra Skarbu Państwa, wzajemnych wierzytelności, które ma w stosunku do innych państwowych jednostek organizacyjnych. Z powyższych wyjaśnień wynika jasno, że brak jest podstaw prawnych dla dokonywania potrąceń wierzytelności, jakie kluby sportowe mają wobec

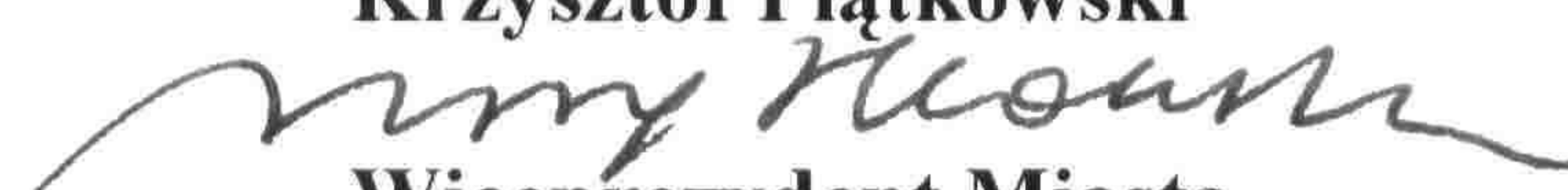
podległych Miastu jednostek bądź zależnych podmiotów gospodarczych, z umów zawieranych przez Miasto.

Ponadto zgodnie z art. 25 ust. 2 ustawy Prawo zamówień publicznych oraz rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 2009 r. w sprawie rodzajów dokumentów, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy oraz form, w jakich te dokumenty mogą być składane (Dz. U. Nr 226, poz. 1817) a także w związku z dyrektywami 2004/18/WE i 2004/17/WE wskazującymi kryteria i zasady kwalifikacji kandydatów lub oferentów, zamawiający mogą żądać od wykonawców dokumentów potwierdzających spełnianie warunków udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego. W celu potwierdzenia, że wykonawca posiada uprawnienie do wykonywania określonej działalności lub czynności oraz nie podlega wykluczeniu, zamawiający może żądać następujących dokumentów:

1. **aktualnego odpisu z właściwego rejestru albo aktualnego zaświadczenia o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej**, jeżeli odrębne przepisy wymagają wpisu do rejestru lub zgłoszenia do ewidencji działalności gospodarczej, wystawionego nie wcześniej niż 6 miesięcy przed upływem terminu składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia albo składania ofert;
2. **koncesji, zezwolenia lub licencji**, jeżeli ustawy nakładają obowiązek posiadania koncesji, zezwolenia lub licencji na podjęcie działalności gospodarczej w zakresie objętym zamówieniem publicznym, zwanym dalej "zamówieniem";
3. **aktualnej informacji z Krajowego Rejestru Karnego** w zakresie określonym w art. 24 ust. 1 pkt 4-8 ustawy (dotyczy on określonego rodzaju przestępst), wystawionej nie wcześniej niż 6 miesięcy przed upływem terminu składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia albo składania ofert
4. **aktualnej informacji z Krajowego Rejestru Karnego** w zakresie sądowego zakazu ubiegania się o zamówienia, dotyczącego podmiotów zbiorowych, wystawionej nie wcześniej niż 6 miesięcy przed upływem terminu składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia albo składania ofert.
5. **aktualnych zaświadczeń właściwego naczelnika urzędu skarbowego** oraz właściwego oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego potwierdzających odpowiednio, że wykonawca nie zalega z opłacaniem podatków, opłat oraz składek na ubezpieczenie zdrowotne i społeczne, lub zaświadczeń, że uzyskał przewidziane prawem zwolnienie, odroczenie lub rozłożenie na raty zaległych płatności lub wstrzymanie w całości wykonania decyzji właściwego organu -

wystawionych nie wcześniej niż 3 miesiące przed upływem terminu składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia albo składania ofert.

Wydział Sportu na bieżąco monitoruje zaległości klubów sportowych i stowarzyszeń wobec MOSiR, jednakże bezpośrednia egzekucja należności stanowi obowiązek podmiotu, który zawierał umowę tj. MOSiR.

Krzysztof Piątkowski

Wiceprezydent Miasta

Do wiadomości:

- Przewodniczący Rady Miejskiej w Łodzi – Pan Tomasz Kacprzak
- Wydział Organizacyjny UMŁ
- a/a

P. Kier.
T. Białkowski
P. Staszczak
24.03.11

URZĄD MIASTA ŁODZI
BIURO PRAWNE
90-926 Łódź
ul. Piotrkowska 304
tel. 42 638-41-57

648 Kormacka

Pani
Luiza Staszczak Gąsiorek
Dyrektor Wydziału Sportu

BB-J.074.02.11

OPINIA PRAWNA

Pytanie prawne: możliwość dokonania przekazania środków z budżetu Miasta wobec podmiotów posiadających zadłużenie w stosunku do jednostek podległych (MOSiR) poprzez potrącenie.

Instytucja potrącenia jest instytucją cywilistyczną uregulowaną w art. 498 i następnym kodeksu cywilnego.

Instytucja potrącenia polega na wzajemnym umorzeniu jednorodnych wierzytelności, jakie dwie osoby mają jednocześnie względem siebie. Wierzytelności będące przedmiotem potrącenia poddane zostają działaniu rachunkowemu, którego rezultatem jest wzajemne zniesienie tych wierzytelności do wysokości wierzytelności niższej (por. wyrok SN z 6 września 1983 r., IV CR 260/83, OSNC 1984, nr 4, poz. 59).

Zgodnie z treścią § 1 art. 498 k.c. podmiot prawa cywilnego może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności innego podmiotu, gdy spełnione są łącznie następujące przesłanki pozytywne: 1) dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami (wzajemność wierzytelności); 2) przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku (jednorodność wierzytelności); 3) obie wierzytelności są wymagalne (wymagalność roszczeń); 4) obie wierzytelności mogą być dochodzone przed sądem lub innym organem państwowym (zaskarżalność wierzytelności).

Jednocześnie należy dodać, że pomimo współistnienia wskazanych przesłanek pozytywnych, potrącenie nie będzie możliwe, gdy wystąpi zarazem

choćby jedna z przesłanek negatywnych wymienionych w art. 504 lub 505 k.c. lub w przepisach szczególnych.

Przesłankę wzajemności wierzytelności - tożsamości stron pojmuje się na gruncie instytucji potrącenia jako sytuację, w której dana osoba jest wierzycielem i równocześnie dłużnikiem innej osoby i *vice versa*, a więc gdy między tymi osobami występują wierzytelności, które można określić jako przeciwstawne albo krzyżujące się (np. K. Gandor (w:) *System prawa cywilnego*, t. III, cz. 1, s. 856; Z. Radwański, A. Olejniczak, *Zobowiązania*, 2009, s. 351; M. Pyziak-Szafnicka (w:) *System prawa prywatnego*, t. 6, s. 1101).

Dla możliwości dokonania potrącenia konieczne jest, aby obie wierzytelności wzajemne istniały w chwili dokonywania potrącenia, natomiast nie jest istotne źródło i chwila powstania wierzytelności czy sposób jej nabycia przez uprawnionego (por. K. Zagrobelny (w:) E. Gniewek, *Komentarz*, 2008, s. 893; K. Zawada (w:) K. Pietrzykowski, *Komentarz*, t. II, 2009, s. 110).

Wymaganie tożsamości stron potrącenia (wzajemności wierzytelności) wyraża się w zakazie obejmowania potrąceniem wierzytelności, która służy komu innemu niż potrącający, ani takiej, która służy potrącającemu wobec innej osoby niż jego wierzyciel. Podobnie osoba trzecia nie może potrącić własnej wierzytelności z wierzytelnością służącą wierzycielowi przeciwko dłużnikowi.

Wątpliwości co do rozumienia tożsamości stron mogą pojawić się w przypadku potrącenia dokonywanego w stosunkach z udziałem Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego. Podmioty te w obrocie prawnym działają za pomocą różnych, nieposiadających osobowości prawnej, jednostek organizacyjnych, tzw. *stationes fisci*. W orzecznictwie od dawna utrwalili się poglądy, że potrącenie wierzytelności jest możliwe tylko wówczas, gdy obie wierzytelności są związane z działalnością tej samej jednostki organizacyjnej, a więc gdy spełnione jest wymaganie "tożsamości kasy" (por. wyrok SN z 7 maja 1952 r., C 798/52, OSN 1953, nr 2, poz. 53; wyrok SN z

18 marca 1958 r., I CR 350/57, OSP 1959, nr 6, poz. 158; wyrok SN z 30 kwietnia 1959 r., 3 CR 920/58, RPEiS 1960, z. 2, s. 399; wyrok SN z 12 października 2000 r., IV CKN 144/00, OSN 2001, nr 4, poz. 60).

Na uwagę zasługuje stanowisko SN wyrażone w wyroku z 23 października 2003 r. (V CK 387/02, OSNC 2004, nr 12, poz. 196), stanowiące iż dłużnik nie może przedstawić do potrącenia Skarbowi Państwa, reprezentowanemu przez Ministra Skarbu Państwa, wzajemnych wierzytelności, które ma w stosunku do innych państwowych jednostek organizacyjnych (M. Pyziak-Szafnicka (w:) *System prawa prywatnego*, t. 6, s. 1109 i n.).

Obie wierzytelności muszą być jednorodnjajowe co do przedmiotu świadczenia: pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone co do gatunku. Jeżeli jakość przedmiotu świadczenia nie została oznaczona ani też nie wynika z okoliczności, to w grę wchodzą rzeczy średniej jakości. Wierzytelności muszą być wymagalne, czyli termin spełnienia tej wierzytelności, oznaczony w treści zobowiązania lub wynikający z jego właściwości już nadszedł albo wierzyciel wezwał dłużnika. Nie mają tej cechy wierzytelności (zobowiązania) naturalne, zwane też niezupelnymi. Nawet gdy wierzytelność przedstawiana do potrącenia nie jest jeszcze wymagalna wskutek tego, że nastąpiło odroczenie przez sąd lub bezpłatnie przez wierzyciela, to potrącenie może nastąpić. Wierzytelności muszą być zaskarżalne czyli mogą być dochodzone przed sądem lub innym organem państwowym.

Jeżeli są spełnione przesłanki dopuszczalności potrącenia i jednocześnie nie ma wyłączeń – to mamy stan potrącalności. Samo potrącenie dokonuje się natomiast przez złożenie oświadczenia woli w stanie potrącalności. Jeżeli dłużnik mimo stanu potrącalności spełnia swoje świadczenia, to nie może się domagać zwrotu świadczenia, bo spełnił świadczenie należne.

Potrącenie jest to jednostronna czynność prawna – oświadczenie o charakterze prawnokształtującym – nie może być złożone pod warunkiem lub z zastrzeżeniem terminu i nie może być odwołane, bez zgody drugiej strony.

Skutek oświadczenia - potrącenia dokonywa się przez oświadczenie złożone drugiej stronie. Oświadczenie ma moc wsteczną od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe – od kiedy powstał stan potrącalności.

RADCA PRAWNY
Aleksandra Gaj
Łd-M-1444